

Motion till riksdagen 2021/22:4201

av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med lagförslag för att undanta Kommuninvest från riskskatt för större kreditinstitut och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Kristdemokraternas förslag till anslag för 2022 uttryckt som avvikelse gentemot regeringen

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	147 046 689	4 824 000
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 718 355	±0
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	7 150	±0
1:4 Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	250 000	±0
1:5 Medel till befolkningsmässigt mindre kommuner	300 000	±0
Summa	152 322 194	4 824 000

Kommunsektorns utveckling

Kommuner och regioner ansvarar för stora delar av det som är välfärdens viktiga verksamheter. Sjukvård, skola och social omsorg utgör merparten av kommunsektorns uppdrag. Därmed är också kommunsektorns ekonomiska utveckling av största vikt för att säkerställa en fungerande välfärd.

Det som är mest betydelsefullt för att kommuner och landsting ska kunna upprätthålla och utveckla välfärden är skatteunderlagets utveckling. Hur antalet arbetade timmar utvecklas är därför av avgörande vikt för att välfärdsuppdraget i kommuner och regioner ska kunna säkerställas. I coronapandemins spår har arbetslösheten vuxit och kommunernas skatteintäkter påverkats negativt, samtidigt som kostnaderna ökat på grund av det extra tryck som pandemin inneburit för vården och omsorgen.

Under Kristdemokraternas och Alliansens tid vid regeringsmakten 2006–2014 stärktes välfärden, vilket inte minst syns i hur skattekraften, det vill säga skatteunderlaget per invånare, utvecklades under denna tid. Under de åtta åren växte skattekraften från 162 600 kronor till 185 800 kronor, i 2014 års fasta priser, motsvarande 12 procent, vilket är detsamma som en långsiktig förstärkning av kommunernas skatteintäkter och möjligheter att utveckla välfärden. Under samma period ökade de kommunala skatteintäkterna med nästan 19 procent, och den kommunala skatteintäkten per capita ökade med 13 procent. Den ekonomiska politik och välfärdspolitik som fördes med Kristdemokraterna och Alliansen i regeringsställning resulterade i att resurserna till skola, sjukvård och omsorg ökade med mer än 100 miljarder kronor i fasta priser. Resurserna ökade per invånare, per elev och per slutenvårdspatient. Också antalet läkare, barnmorskor och sjuksköterskor per invånare ökade. Resurserna till skolan ökade per elev, i alla skolformer och i fasta priser.

För kommunsektorn är det avgörande att statliga styrsystem främjar en god hushållning med gemensamma resurser. Effektivitet och ändamålsenlighet är därför viktiga parametrar när reformer och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt regioner och kommuner att själva välja lämpliga metoder att uppnå vissa bestämda mål är exempel på god statlig styrning.

Många av de samhällsproblem Sverige står inför behöver lösas ute i kommunerna och regionerna. Välfärden skapas ute i vården, omsorgen och skolorna. För att stärka välfärden behöver kommunsektorn därför resurser men också verktyg för att korta köer, säkra kompetensförsörjning och bygga ett samhälle präglat av gemenskap.

Kristdemokraterna har drivit på för att kommunerna ska få mer resurser. I M/KD-budgeten avsattes 17,5 miljarder extra över tre år i generella medel. I februari 2020 drev vi igenom ett utskottsinitiativ i finansutskottet för att snabbt tillskjuta 2,5 miljarder ytterligare, då kommunsektorn signalerat underskott på flera håll. Under våren 2021 har vi tagit initiativ tillsammans med Moderaterna och Vänsterpartiet i finansutskottet för att säkerställa att reformer genomförs för bättre personalkontinuitet och mer medicinsk personal i äldreomsorgen och för fler anpassade boenden för äldre. För genomförandet av dessa viktiga satsningar får kommuner och regioner del av över 12 miljarder kronor över tre år. Vi kommer noggrant följa utvecklingen – dels så att regeringen agerar så att medlen verkligen kommer kommunerna till del, och dels så att de kommuner som får del av medlen verkligen redovisar ökad medicinsk kompetens, bättre arbetsvillkor och fler anpassade boenden. Regeringen fullföljer i budgetpropositionen riksdagens aviserade medel för prestationsbaserade stöd till äldreomsorgen 2022 och 2023 men flyttar från och med 2024 över medlen till utgiftsområde 25.

Regeringen redovisar dock inte huruvida medlen fortsatt kommer att delas ut som prestationsbaserade stöd i och med denna flytt. Vi motsätter oss att medlen delas ut utan att kommunerna påvisat förbättringar inom de angivna områdena. Det skulle innebära att långsiktigheten i satsningen går förlorad och att nödvändiga reformer inom äldreomsorgen inte nödvändigtvis sker. Vi flyttar därför i vårt budgetalternativ tillbaka 3,9 miljarder kronor till utgiftsområde 9 för fortsatt satsning i enlighet med riksdagens beslut.

I samband med coronapandemin har kommunsektorn tillskjutits stora resurser, vilket varit bra och vilket Kristdemokraterna ställt sig bakom. Det har hindrat varsel och uppsägningar i kommunsektorn som skulle ha kunnat förvärra krisen. Även under kommande år får kommunsektorn förstärkningar i generella medel – 3 miljarder kronor per år. Kristdemokraterna ställer sig bakom detta då det bidrar till att upprätthålla välfärdsinsatser och sysselsättning och bromsar kommunalskattehöjningar, som slår mot låga inkomster och jobb. Samtidigt anser vi att mer behöver göras.

Vi vet till exempel att många kommuner möter en demografisk chock när de ställs inför att antalet personer över 80 år ökar med 36 procent under denna och nästa mandatperiod, samtidigt som de åldersgrupper som jobbar växer mycket långsammare. Till 2026 behövs 26 000 nya äldreboendeplatser och 200 000 personer behöver rekryteras till välfärden, utöver de 300 000 pensionsavgångar som måste ersättas. Därutöver har kommuner som tagit ett långt större ansvar än andra för flyktingar fått ökade kostnader.

Vi lägger därför mer resurser på vård och äldreomsorg än regeringen gör. För budgetperioden 2022–2024 lägger vi 4,3 miljarder kronor mer än regeringen på äldreomsorg och 10,8 miljarder kronor mer på vården. Dessa medel fördelas under utgiftsområde 9.

Kristdemokraterna ser till att stärka välfärden genom strukturellt riktiga reformer. Därmed ser vi till att välfärdens resurser bibehålls och förstärks samtidigt som vi sänker skatter på ett sätt som främjar arbetslinjen. Den viktigaste lösningen på de stora utmaningar som finns för kommunerna är att skatteunderlaget fortsätter att öka kommande år. Därför är en effektiv jobbpolitik av avgörande betydelse för att kommuner och regioner långsiktigt ska kunna tillhandahålla välfärd med kvalitet. Kristdemokraternas jobbförslag kommer att leda till fler arbetade timmar och en fortsatt god utveckling av skatteunderlaget, vilket främjar välfärden och är av stor vikt för att återstarten efter den ekonomiska kris som följt i pandemins spår ska fortlöpa.

Exkludera Kommuninvest från bankskatten

Kristdemokraterna anser att det är rimligt att beskattningen av systemviktiga kreditinstitut ökar då de vid en eventuell finansiell kris inte bara riskerar att orsaka direkta kostnader för samhället utan även indirekta i form av till exempel lägre tillväxt och högre arbetslöshet i en vikande konjunktur.

Regeringens förslag till utformning kommer dock att drabba det offentliga utvecklingskreditinstitutet Kommuninvest, som är en samverkan mellan de flesta av Sveriges kommuner och regioner, trots att kreditinstitutet inte utgör den risk för samhället som regeringens förslag är tänkt att beskatta. För över 200 av kommunerna sker 95–100 procent av upplåningen via Kommuninvest. Det är upplåning som sker för att dessa ska kunna rusta upp skolor och bygga äldreboenden, sjukhus och bostäder. När finansskatten tillämpas på detta kreditinstitut innebär det en väsentlig fördröjning av viktiga

välfärdsprojekt och potentiella problem för vissa kommuner med finansiering av offentliga investeringar. Det kan knappast vara syftet med skatten. Kristdemokraterna anser att Kommuninvest bör undantas från riskskatten, vilket innebär minskade skatteintäkter med cirka 330 miljoner kronor per år, vilket vi budgeterar för i vårt budgetalternativ.

Övriga anslagsförändringar

Mot bakgrund av att regeringen bedrivit en politik som slår mot jobb och företagande ser Kristdemokraterna med oro på att man samtidigt utökat det offentliga åtagandet genom flera satsningar på att kostnadsbefria utvalda delar av välfärden. Risker med denna politik är att färre jobb skapas, sysselsättningen minskar och möjligheten att långsiktigt möta det ökade offentliga åtagandet försämras. Den nedåtgående spiral som detta riskerar att skapa med ytterligare skatthöjningar och försämrade jobbmöjligheter vore skadlig för Sverige. Därför prioriterar vi mer träffsäkra satsningar än den som regeringen infört gällande kostnadsfri tandvård för alla 19–23-åringar som presenterades i budgetpropositionen för 2017. Detta innebär att anslag 1:1 på detta utgiftsområde minskar med 576 miljoner kronor per år.

Vi höjer milersättningen i reseavdraget, vilket innebär minskade inkomstskatteintäkter för kommunerna om 200 miljoner kronor per år, vilket de kompenseras för fullt ut under detta utgiftsområde.

Även vårt förslag om sänkt skatt för pensionärer, genom ett förhöjt grundavdrag, innebär minskade inkomstskatteintäkter för kommunerna – vilket de fullt ut kompenseras för med 4,9 miljarder kronor 2022, 5,1 miljarder kronor 2023 och 5,2 miljarder kronor 2024.

Den 1 april 2022 påbörjar vi en nedtrappning av de under pandemin tillfälligt höjda taknivåerna i a-kassan till förkrisnivåer. Den 1 januari 2023 sänks taken fullt ut till förkrisnivåer. Vi behåller dock de generösare reglerna kring lättnader i arbetsvillkoret liksom ersättningen enligt grundbeloppet på samma nivå som gällt under krisen under hela 2022, med ambitionen att även fortsatt behålla dessa. Förändringarna innebär minskade inkomstskatteintäkter om 300 miljoner kronor för kommunerna under 2022, vilket de kompenseras för på detta utgiftsområde.

Kristdemokraterna föreslår förändringar i föräldraförsäkringen i budgetmotionen för 2022. Det gäller dels en höjd nivå för föräldrapenningens lägstanivå dagar från 180 till 220 kronor, och dels en höjd taknivå för ersättning vid vård av barn, från 7,5 till 8 prisbasbelopp. Förändringarna innebär höjda inkomstskatteintäkter för kommunerna om sammanlagt 200 miljoner kronor per år, vilket balanseras genom motsvarande neddragning på detta utgiftsområde.

Vårt förslag om att ändra kvalificeringsregler till pension och socialförsäkringsystem för personer som inte har arbetat eller varit bosatta i Sverige innebär att kommunernas skatteintäkter minskar med 200 miljoner kronor per år, vilket kommunerna kompenseras för på detta utgiftsområde.

Michael Anefur (KD)

Sofia Damm (KD)

Hans Eklind (KD)

Hampus Hagman (KD)

Robert Halef (KD)